

Eveneens van Nico Dijkshoorn verschenen:

Daar schrik je toch van (2008)

De tranen van Kuif den Dolder (2009)

Dijkshoorn (2010)

Kleine Dingen (2011)

Heel veel zin (2012)

Verder alles goed (2012)

NICO DIJKSHOORN

NOOIT ZIEK GEWEEST

2012

UITGEVERIJ CONTACT

AMSTERDAM | ANTWERPEN

NICO DIJKSHOORN

MOET ZIEK GEWEST

De roman van Nico Dijkshoorn

De roman van Nico Dijkshoorn

De roman van Nico Dijkshoorn

De roman van Nico Dijkshoorn

De roman van Nico Dijkshoorn

Eerste druk januari 2012
Tweede druk januari 2012
Derde druk februari 2012
Vierde druk maart 2012

© 2012 NICO DIJKSHOORN

Auteursfoto Elselien van der Wal

Omslagontwerp Herman Houbrechts

Typografie binnenwerk Bart van den Tooren

Drukker Wilco, Amersfoort

ISBN 978 90 254 3585 1

D/2012/0108/908

NUR 301

www.uitgeverijcontact.nl

Ik zit naast mijn vader. Hij huilt. Ik lees een tijdschrift.

Ik vraag, zonder op te kijken: 'Dus je vader was er ook?' Hij begint te vertellen. 'Aan het eind van de straat, maar dat moest allemaal overnieuw, want we hadden het allemaal verkeerd gedaan met die dozen.'

Hij wil opstaan om het voor te doen en stoot zijn koffiefie om. Ik loop naar de koffiemachine en pak een servetje. Ondertussen praat hij door.

'Dat was een toestand, want je weet niet wat erin zit. De ene doos is heel zwaar en dan pak je die andere en die is dan heel licht, maar dat moest dus allemaal overnieuw. Dat was me een toestand.'

Ik geef hem een nieuwe bak koffie en pak het tijdschrift weer op.

'Toen heb ik het gevraagd aan die ene man en toen moest het allemaal weer heel anders. Nou ja, dat was een toestand, maar ze vonden dat ik het heel goed deed. Dat zei die ene man, dat ik het heel goed deed. Tsja.' Hij lacht.

Ik zeg: 'Je was zeker de beste, of niet? Hebben ze nog om je gelachen ook, tijdens het dozen opstapelen? Dat zal toch wel, dat ze enorm om je hebben moeten lachen?'

Hij kijkt me aan en denkt na. 'Die man zei dat ik een heel prettige man ben. Toen heb ik gezegd: "Meneer, ik

heb in mijn hele leven nooit ruzie gehad. Nooit. Ik heb een hekel aan ruzie." Nou ja, dat begreep hij wel.'

'Ja, oké, maar moesten ze ook om je lachen?' vraag ik.

'Lachen? Ja, ze moesten wel lachen. Maar ik heb nog nooit ruzie gehad. Nooit.' Hij stoot voor de tweede keer zijn koffie om. Hij kijkt naar de natte tafel. 'Lachen ja, nee, nou en of. Ik deed dit en dat, een beetje dollen, een beetje klootzakken weet je wel, en toen hebben ze wel gelachen, maar die ene man zei dat hij eigenlijk nog nooit iemand hier heeft gehad waar je zo mee kunt lachen. Hij zei: "We zijn zo blij dat u er bent. Daar waren we net aan toe. Eindelijk eens een gezellig iemand." En dat is ook zo. Ik maak nooit ruzie. Ik neem de hele boel hier zo'n beetje op sleeptouw. Stakkers zijn het hier hoor, maar dan doe ik zo met mijn hand en dan roep ik "Hé maatje, waar gaan we naartoe?" en dan moeten ze lachen, maar het is wel zwaar want je weet niet welke doos bij welke doos hoort, maar ze vinden me heel goed.'

Ik kijk op. 'En nooit ruzie gehad, toch? Heb je ze dat hier ook al verteld, dat je nooit ruzie hebt gehad?'

Mijn vader kijkt naar de hoek van de kantine en pist in zijn broek. De vierde keer al, deze dag. Hij drukt zijn hand heel hard tegen zijn voorhoofd en zegt: 'Nooit ruzie gehad. Nooit. Ik ben geen ruzieman.' Daarna begint hij weer te huilen.

Ik ga op zoek naar een ziekenverzorger.

Mijn vader was dolblij met mij. Dat weet ik van mijn moeder. Ik heb haar het verhaal vaak horen vertellen. Zij was in het ziekenhuis bevallen en hij zat thuis.

‘Ze hebben hem gebeld dat hij een zoon had. Toen is hij zonder jas de straat op gegaan en meteen met de tram naar het ziekenhuis gereden. Meteen! En wat denk je? Hij stapt in om een kaartje te kopen en hij zegt tegen de bestuurder: “Ik heb een zoon.” Helemaal door het dolle was hij. Toen hij je voor het eerst zag! Ik heb hem nog nooit zo blij gezien.’

Ik ook niet.

Ik weet weinig van mijn vader, Klaas.

Ik ben zijn oudste zoon en heb hem een leven lang meegemaakt. Ik heb hem honderden anekdotes horen vertellen. Dat is wat ik van hem weet. Ik weet niet wat hij heeft gevoeld. Alleen die ene keer dan, toen ik werd geboren. Klaas' vader was al overleden toen ik werd geboren. Die ken ik op dezelfde manier. Over hem zijn er vijf verhalen. In vier ervan komt het woord kut voor. Ook om hem kon je ontzettend lachen. Klaas leek volgens Klaas zelf enorm op zijn vader.

Elke zondagavond, na het honkballen, eet ik met mijn ouders in een van de drukst bezochte Chinese restaurants van Amsterdam. Het restaurant bevindt zich aan de Nieuwezijds Voorburgwal. Op de eerste verdieping is de keuken, twee verdiepingen hoger woont mijn aan heroïne verslaafde lievelingsoom Wim.

Het pand blijft bijna een half leven lang mijn magisch fort. Drie verdiepingen vol dingen die ik niet begrijp. Het geschreeuw uit de keuken en de muziek uit de woning van mijn oom.

Het restaurant zit op de benedenverdieping. Ik herinner mij de entree. Een draaideur. Na de draaideur een donkere gang met een garderobe. Het ontvangstbewijs voor je jas van hard bordeauxkleurig plastic met daarop een crèmewit cijfer. En dan het aquarium, vol zeepaardjes en anemonen.

Als mijn ouders plaatsnemen aan hun vaste tafel word ik bij de hand genomen door de gastvrouw van het restaurant. Ik mag mee naar de keuken. Chinezen scheppen gierend van de lach het eten door enorme pannen. Overweldigende geuren drijven door de keuken als er een soeplepel sojasaus op het staal wordt gegoten. Ik word opgetild en kijk naar de tomatensoep. De vloer is glad van het vet. Ik kijk naar de achterkant van het luik.

Aan de andere kant, weet ik, zitten mensen met jassen te wachten op hun eten. Ze lezen een krant. Ze weten niet dat ik hier ben. Ik zie hun eten klaarstaan in wit papier met een elastiek eromheen. Koks herkennen mij. Ik ben het jongetje van Klaas en Nel en ik mag in de keuken komen.

Als het te druk wordt ga ik weer naar het aquarium. Ik raak het glas niet aan en kijk naar de zeepaardjes. Ik hoor mijn vader verhalen vertellen. Een vertrouwd geluid. Zijn stem die steeds luider wordt, een korte pauze en dan gelach. Ik ga pas aan tafel als mijn ouders mij roepen. Mijn vader eet echte babi pangang. Het beste van het beste. Krokant spek. Je eet dat nergens anders in Nederland. Dat zegt hij op verjaardagen. De beste Chinees van Nederland en misschien wel van Europa zit op de Nieuwezijds Voorburgwal en hij heeft er een vaste tafel. Niemand spreekt hem tegen. Ik weet precies hoeveel vissen er in het aquarium zitten. Achten-twintig.

4

Mijn vader heeft hardnekkig geprobeerd een honkballer van mij te maken. Dat is hem niet gelukt. Je kunt niet zeggen dat hij zijn best niet heeft gedaan.

Zelf honkbalt hij al vanaf zijn zestiende. Ieder weekend een of twee wedstrijden en vier keer per week trainen. Een kwart van mijn leven heb ik op honkbalvelden doorgebracht. De eerste tien jaar dat ik bij HCTIW (Honkbalclub Trainen Is Winnen) over het veld wandelde, kan ik mij slecht herinneren. De vrouwen, het zakje chips met daarin het apart verpakte zakje zout, vier keer trekdop en af en toe een glimp van mijn vader. Als hij aan slag kwam, werd ik geroepen. 'Pappa is aan slag.' Dan keek ik. Als hij iets goeds had gedaan, werd er gejuicht. Ik weet niet meer hoe mijn moeder er toen uitzag. Ik kan mij niet herinneren dat ik opeens een vijf jaar jonger broertje had, Stefan, die ook meeging naar het veld. Er is maar één ding dat ik mij herinner: hoe mijn vader de kleedkamer uit kwam. Hoe hij er dan uitzag. Onweerstaanbaar mooi.

Haarscherp herinner ik mij het halfuur na een gewonnen wedstrijd. Het drinken, de opwinding. De bezoekers, meestal familie en kennissen, vlak voor de kantine, in hun gewone kleding, en daartussendoor die mannen met honkbalpakken. Met kousjes. Met petjes. Al die mannen met baarden en rood gravel op hun broek, tussen de gewone mensen. En ik daarmiddenin.

Tien minuten na de wedstrijd gaan de mannen douchen. De kleedkamer bevindt zich in een houten gebouw. Mijn vader tilt mij op. Ik mag met de mannen mee naar de kleedkamer. In de kleedkamer zet mijn vader mij op een van de houten banken. Het geschreeuw,

het uitgooien van sokken, het daverende gelach en dan opeens heel woest zingen.

Mijn vader kleedt zich uit. Hij staat naakt vlak voor een andere honkballer. Die heeft al zijn kleren nog aan. Niemand vindt dit vreemd. Zo gaat dat in kleedkamers. Zo gaat dat bij de mannen. Als mijn vader gaat douchen, zet hij mij in de gang en zegt: 'Ga maar naar mamma. Zeg maar dat je een frisdrank mag.'

Dan komt het fijnste. Het wachten op mijn vader. Met een flesje frisdrank leun ik tegen de muur van de kleedkamer en luister ik naar het geluid van volwassen mannen zonder vrouwen. Het gaat tekeer. Ik hoor water stromen en vooral geschreeuw. Ik hoor de stem van Wim van Veen, de catcher en de mooiste man in het team. De hardste schreeuwer ook. Ik hoor hem vanuit de douche een vraag schreeuwen. Iets met tieten en een vraagteken erachter. Meteen weer daverend lachen. Met mijn gezicht in de zon luister ik naar veertien schreeuwende naakte mannen.

Dan stopt het schreeuwen. Ik weet: nu kleden ze zich aan. Naakte mannen schreeuwen harder. Ik weet dat er overhemden over natte ruggen worden getrokken. Ze zullen zo een voor een naar buiten komen en hun vrouw opzoeken. Mijn vader komt nooit als eerste uit de kleedkamer. Als er twee mannen naar buiten zijn gekomen, sta ik op en ga schuin tegenover de deur van het houten gebouw staan. Dan komt hij naar buiten. Hij zet zijn sporttas naast de ingang van het gebouw en kijkt om

zich heen. Zijn haar is nat. Hij draagt een lichtblauw overhemd. Hij pakt een kammetje en kamt zijn haar achterover. Hij zoekt zijn vrouw.

Ik loop naar hem toe. Hij tilt mij op. 'Hoe vond je pappa? Vond je pappa goed?' Hij loopt met me naar de rand van het honkbalveld. 'Heb je pappa zien hollen daar? Hoe vond je dat?' We lopen het honkbalveld op. Daar waar niemand anders mag komen. 'Kijk eens. Hier stond pappa en toen sloeg hij hem daarnaartoe.' Ik ruik hem. Hij ruikt naar zeep. Ik voel het natte haar tegen mijn wang. Daarna lopen we terug naar de kantine. Hij zet me neer en zoekt mijn moeder. Die komt net aanlopen met een glas bier. Ze kussen elkaar.

5

Ik snap schoolzwemmen niet. Dat merk ik aan mijn klasgenoten. Ik zit in de tweede klas van de Karel Doorschool en op maandagochtend vrees ik al de bus die ons op donderdagochtend naar het zwembad zal rijden. Ik tel de dagen. Het is een diepe angst, die vooral te maken heeft met de akoestiek van het zwembad. Ik denk dat er de hele tijd naar mij wordt geschreeuwd. Dat geschreeuw begint al in de bus.

Thuis begin ik dinsdag al te zeuren over de donderdag. Of mijn moeder kan vragen aan de lerares of ik niet mee hoef. Ik ben meer iemand voor het land. Waarom zou ik willen zwemmen zonder bodem? Mijn moeder weigert, iedereen gaat naar schoolzwemmen. Ik moet niet zeuren, schoolzwemmen is hartstikke leuk. Edwin, mijn vriend, die verheugt zich erop. Daar moet ik een voorbeeld aan nemen. En trouwens, ze heeft er al voor betaald.

De angst is zo overweldigend dat ik ervan moet huilen. Ik huil als we in de rij staan, vlak voor de bus. Ik huil als we onderweg zijn. Het is geen snikkend huilen. Het is verstild huilen, achter in een bus. Het is huilen met bulderend gelach om mij heen. Het is gelukkig geen honend lachen, maar daar maak ik me wel zorgen om. Dat ze me zien huilen. Dat ze horen hoe mijn keel dichtzit. Ik weet wat er dan kan gebeuren. Ik kan dan zomaar het jongetje worden dat huilt als hij naar schoolzwemmen gaat. Ik heb het zien gebeuren bij Arthur Belder, een jongen die twee tafeltjes voor mij zit. Hij draagt een wit overhemd met een stropdas en heeft de verkeerde schoolagenda. Genoeg reden om hem de hele week uit te schelden. Ik wil geen Arthur Belder worden.

In het zwembad snap ik de grijze kledinghaak niet. Pas vijfendertig jaar later begrijp ik dat je aan de twee krommingen onder aan de haak je schoenen kunt ophangen. Ik huil tijdens het uitkleden. De ruimte is gevuld met zwembadgeluid. Over de hele wereld klinkt

dat hetzelfde. Galmend geschreeuw, hoge gillen, af en toe een boer of een scheet en daarna daverend gelach. Het is het geluid van ongeremde opwinding. Snel omkleden tussen gesloten deurtjes en maar gillen, joelen, roepen, want om de hoek is het water.

Ik vrees het water, maar ik vrees de badjuffrouw nog veel meer. Ze schreeuwt dingen die ik niet begrijp. Als ze mij voor het eerst ziet zwemmen, komt ze, langs de rand van het zwembad, naast mij lopen.

‘Eet jij soep met een vork?’ roept ze. Die vraag verwacht mij. Ze roept het alleen tegen mij. Dat is geen goed teken. De andere kinderen eten blijkbaar geen soep met een vork. Het kan ook helemaal niet, soep eten met een vork. Ik antwoord dan ook steeds ‘nee’. Dan verdwijnt ze, komt tien minuten later terug en roept het weer.

’s Avonds vraag ik aan mijn vader en moeder of wij wel eens soep met een vork eten. Eerst wordt daar niet op gereageerd. Ik vraag het nog een keer. ‘Waarom vraagt de badjuffrouw steeds of wij soep eten met een vork?’

Mijn moeder doet haar armen voor zich uit en maakt een zwemmende beweging. ‘Let op mijn vingers,’ zegt ze. Ze heeft haar vingers wijd uit elkaar. ‘Waar lijken ze op?’ zegt mijn moeder. Ik snap het. Ik eet soep met een vork.

Mijn moeder vraagt hoe het ging, het schoolzwemmen. Ik vraag weer of ik ervanaf mag. Ik blijf voortaan liever op school. Mijn moeder reageert niet eens. Ondertussen eet mijn vader zwijgend zijn bord leeg. Met een lepel.

Omdat ik verlamd van angst, met een voortdurend paniekhoofd, door het water ploeg, word ik na twee lessen bij de debielen ingedeeld. Ik maak opeens deel uit van de groep jongens en meisjes die op het schoolplein doodstil naar een stoeptegel loeren. De gedoemden. Ik ben iemand die zomaar gepest kan gaan worden. Als er na vier lessen een badmeester langskomt en vraagt of ik al een beetje kan zwemmen, antwoord ik: 'Ja, meneer, maar alleen onder water.' Daar wordt hard om gelachen.

Het omkleden na het zwemmen. De droge kleding over mijn natte rug. Op de terugweg denk ik al aan de volgende week. Dan gaat deze hele ellende zich herhalen en ik kan er niets aan veranderen. Thuis heb ik het niet meer over schoolzwemmen. Ik weet welk advies ik krijg. Niet zeuren. Gewoon doorzetten. Iedereen vindt het leuk.

Na twee maanden spuug ik op de heenweg het middenpad van de bus vol. Ik weet dat we vandaag de rugslag gaan oefenen. De rugslag is de engste slag. Ieder moment kan je met je hoofd ergens tegenaan beuken en wat nog veel vervelender is: ik kijk de badjuffrouw recht in het gezicht. 'Kin omhoog! Wat zeg ik nou steeds! Kin omhoog.' Halverwege de les moet ik weer spugen. Niet in het water, net op tijd buig ik mijn hoofd over de rand van het zwembad, en geef ik over op de natte stenen.

De volgende dag gaat mijn moeder mee naar school. We gaan praten over het schoolzwemmen. Tijdens dat

gesprek ben ik niet erg spraakzaam. Wat ik dan zo eng vind? Nou ja gewoon, zeg ik. Alles. Met dat geluid en dat schreeuwen. Die badjuffrouw, die is steeds boos op me. De lerares lacht. Dat is niet boos. Dat is nu eenmaal het geluid in een zwembad. Daar kunnen ze niets aan doen. Ze kunnen niet speciaal voor mij eierdozen tegen de wand lijmen. Ze zegt dat ik er uiteindelijk wel aan zal wennen. Ik knik.

's Avonds, na het eten, vertelt mijn moeder aan mijn vader wat er aan de hand is. Hij zegt: 'Als hij niet wil, dan hoeft hij niet.' Ik weet niet wat ik hoor. Mijn moeder sputtert nog wat tegen, maar ik zie het aan de ogen van mijn vader. Ik hoef niet meer naar schoolzwemmen. Hij zegt dat er in zijn honkbalteam iemand speelt die in het openluchtzwembad van Amstelveen werkt. Die wil mij 's ochtends, voor ik naar school ga, wel een half-uurtje lesgeven. Zonder andere kinderen. Het is een bekende, dat is wel zo prettig.

En zo gaat het. Voordat ik naar school ga krijg ik les, en op donderdagochtend, als de andere kinderen gaan zwemmen, blijf ik alleen achter in het lokaal. Ik hoor het wanneer ze terugkomen. Het geschreeuw. Het hollen. Als een zwerm vliegen stromen ze het lokaal binnen. Ik word niet gepest.

Mijn vader maakt me wakker. Hoe laat moest ik ook alweer voetballen? 'Halfelf,' zeg ik. Ik kijk voor de zekerheid nog even in het clubblaadje. Ja, halfelf. Mijn vader wordt gek.

'Halfelf? Het is kwart over tien! Kom eruit!' Ik hol zenuwachtig door het huis op zoek naar mijn sporttas. Mijn voetbalschoenen staan op het balkon, ik heb ze ingevet en volgestopt met kranten, zoals ze me in de winkel hebben aangeraden. Zo blijven ze soepel. Mijn vader komt de kamer in. Wat ik in godsnaam aan het doen ben. We moeten NU weg. Hij graait mijn kleding van de bank. 'Pak je kousen,' roept hij, 'wat doe je nou, man. Kijk dan hoe laat het is.' Ik kijk. Bijna tien voor halfelf.

We rennen naar beneden. Ik zit naast mijn vader en kijk op het klokje in de auto. We gaan dit nooit meer redden. Mijn vader schreeuwt. 'Kleed je dan om. Dan kun je zo het veld op hollen. Kom op dan.'

Ik kleed me uit en doe mijn voetbalkleren aan. Steeds harder rijdt hij. Hij rijdt de auto tot aan het veld en remt. Ik gooi de deur open en hol in een rechte streep naar het veld.

Dat is leeg.

Ik kijk naar de klok op het scorebord. Het is halfnegen.

Hij heeft thuis en in de auto de klok twee uur vooruitgezet.

Ik zie mijn vader zitten in de auto. Hij lacht. Onbearlijk hard.

Ik moet nu bijna een uur wachten tot de andere jongtjes komen en de kantine is nog gesloten.

Als de andere ouders zo het veld op komen, zal hij het aan iedereen vertellen. Hij zal mij nadoen. Hoe ik hollend met een sok in mijn hand, op één blote voet, naar het veld holde. Daarna zal hij het nog een keer voordoen.

Als de wedstrijd eindelijk begint, staat hij aan de kant van het veld. Er staan een paar mannen naast hem en hij doet mij na. Ik kop een bal voor de voeten van onze spits. Die scoort. Snel kijk ik naar de kant. Hij heeft het niet gezien. Mannen naast hem tikken hem op zijn schouder. Dan draait hij zich om en doet zijn duim omhoog.

7

We staan op een landweg, kilometers landinwaarts in Spanje. Mijn broer Stefan en ik zitten achter in de auto. Mijn jongste broer, Bas, is een halfjaar oud en wordt thuis door de oma's verzorgd. Mijn vader schreeuwt.

'Eruit. Godverdomme. Eruit. Nu!' Mijn moeder begint te huilen. Stefan ook. Ik kan me nauwelijks bewegen, zo bang ben ik. Mijn vader gaat ons hier achterlaten. Hij rijdt naar huis en we zullen hem nooit meer zien.

'Ik ga er niet uit,' zegt mijn moeder. 'Ik doe het niet. Ik zei geen vis. De hele tijd. Geen vis. Ik lust geen inktvis. Dat weet je.'

Een halfuur daarvoor heeft mijn vader de verkeerde paella besteld. Mijn moeder wilde met vlees. Valencia of zo. Niet met die rubberen inktvisringen erin. Als de paella op tafel staat, begint mijn moeder meteen met een vork door de rijst te scharrelen, op zoek naar rubber. Al snel vindt ze een ring. Ze houdt hem vlak voor mijn vaders neus.

'Inktvis. Ik eet geen hap. Ik wilde de vleespaella.' Mijn vader schept zijn eigen bord vol en begint zwijgend te eten. Mijn moeder heeft haar bestek neergelegd. Mijn vader geeft ons af en toe een stukje kip. 'Hier, proef eens. Dat vinden jullie lekker.' Stefan begint te huilen. Hij wil door het restaurant lopen, maar moet blijven zitten.

Als de ober onze borden komt ophalen, is dat van mijn moeder maagdelijk wit. Mijn vader rekent af, staat op en loopt meteen naar de auto. Mijn moeder roept dat wij eerst nog even naar het toilet moeten. Ik hoef niet, maar loop toch met haar mee. Als we naar de auto lopen, zit mijn vader achter het stuur. De motor draait. Als we vier minuten onderweg zijn, zegt mijn moeder: 'Ik wilde vlees.'

Meteen geeft mijn vader een ruk aan het stuur en zet de auto langs de kant van de weg.

‘Ik ga er niet uit. Nooit,’ zegt mijn moeder.

‘Eruit!’ schreeuwt mijn vader. Ik houd de hand van Stefan vast. Die huilt, steeds harder. Als mijn moeder uitstapt, is alles voorbij. Een stap buiten deze auto en hij rijdt bij ons weg.

‘Met je getrut over vis,’ schreeuwt mijn vader. ‘In dit land eten ze godverdomme vis. Vis met rijst. Wat is daar mis mee?’

Ik word iets minder bang. Dit lijkt al meer op een normale ruzie. Een eindeloze herhaling van zetten, enkele dagen zwijgen en dan opeens weer een vraag van mijn vader.

‘Daar is van alles mis mee,’ gilt mijn moeder. ‘Vissen hebben ogen en die bakken ze mee. Dat weet je! Je weet dat ik geen oog eet. Vlees eet ik, zonder ogen. Dat weet je, en wat bestelt deze lul, een vispaella, gewoon om mij te treiteren. Ja, treiteren zeg ik. Ordinair treiteren. Nou, dat doe je maar bij die domme honkbalvriendjes van je, die lachen zich misschien helemaal ziek om zoiets, maar ik eet het niet. Ik verdom het.’

Dit gaat goed. Dit ken ik. Nu gaat hij zeggen dat haar vriendinnen te dom zijn om te kakken en dat hij ze dat de volgende keer ook gaat zeggen. ‘Nee, die zogenaamde vriendinnen van jou, dat is een lekker stel. Lazer toch op zeg. Met dat domme gegil achter een glas rosé. En

maar lullen over niks. Dat gaat gewoon helemaal nergens over, als jullie met elkaar zitten te beppen. Ik heb het toch gehoord, vorige week. Het gaat over niets. He-Le-Maal Nada. Weet je wie een leuk wijf is, die vrouw van Hans. Dat is een leuk wijf! Die snapt dingen. Die kan tenminste een keer lachen.'

Nu mag mijn moeder weer. 'Nou, weet je wat, dan pak je morgen lekker je spullen in en dan ga je naar de vrouw van Hans en dan vraag je of je daar mag wonen. Dan ga je bij ze in de schuur zitten en dan kunnen ze af en toe naar je toe als ze even lekker willen lachen, want god o god wat zijn we grappig. We komen niet meer bij. Heb je jezelf wel eens gezien, man. Ik schaam me dood voor je. Ja, het is zoals ik het zeg. Zal ik het nog een keer zeggen? Ik schaam me dood voor je. Altijd maar grappige Klaasie. Godverdomme, we lachen ons dood. Behalve als je thuis bent. Dan zit meneer doodstil op de bank. Als de vrouw van Hans zo leuk is, dan ga je lekker daarnaartoe. Ga dan, man. Kunnen ze de hele dag om je lachen.'

's Avonds, in het appartement, slapen mijn broer en ik op één kamer. We luisteren naar het geluid van de televisie. Dan horen we de voordeur open- en dichtgaan. We loeren door de gordijnen. Klaas loopt naar het zwembad. Hij gaat in een strandstoel zitten. Hij heeft zijn ogen dicht. We kijken minutenlang. Hij beweegt zich niet.

Een halfuur later kijken we weer. Hij zit er nog steeds.